

Sygn. akt VI Ga 100/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Michalina Sanecka

Protokolant: st. sek. sądowy H. R.

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2013 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: A. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) - A. S. w W.

przeciwko : (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

o zapłatę

po rozpoznaniu apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

V Wydziału Gospodarczego z dnia 7 marca 2013 r., sygn. akt V GC 770/12

1) oddala apelację,

2) zasądza od powoda A. S. prowadzącego działalność

gospodarczą pod firmą (...) „ S.-

T. ” - A. S. w W. na rzecz pozwanego

(...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. kwotę

300 zł. (trzysta złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w

postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI Ga 100/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 czerwca 2013 r.

sporządzone na podstawie art. 505¹³ § 2 k.p.c.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 7 marca 2013 r., sygn. akt V GC 770/12, Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział V Gospodarczy w sprawie z powództwa A. S. przeciwko (...) Sp. z o.o. w Ł. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.559,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 marca 2012 r. do dnia zapłaty (pkt. I), zaś w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt. II). Nadto zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 195,50 zł tytułem kosztów procesu (pkt. III).

Uzasadniając motywy swego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy stwierdził, że nie jest trafny zarzut nieważności umowy bowiem ustawa nie wymaga do ważności umowy o podwykonawstwo formy pisemnej. Wymóg formy pisemnej konieczny jest jedynie w relacji inwestor – podwykonawca. Nadto Sąd uznał, że nie został wykazany zarzut złożenia świadczenia woli pod wpływem podstępku. Zdaniem Sądu I instancji zgłoszony zarzut częściowego potrącenia wzajemnych zobowiązań jest skuteczny. W konsekwencji – na podstawie art. 647 k.c.

oraz art. 481 w zw. z art. 498 k.c. - Sąd zasądził jedynie kwotę pozostałą do zapłacenia po dokonanych potrąceniu. W przedmiocie kosztów sądowych orzeczono po myśli art. 100 k.p.c.

Pismem z dnia 16 kwietnia 2013 r. strona powodowa złożyła apelację zaskarżając powyższy wyrok w zakresie pkt. II i III i wniosła o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dodatkowo kwoty 3.372,25 zł.

Zaskarżonemu orzeczeniu powód zarzucił obrazę prawa procesowego mającą istotny wpływ na wydane orzeczenie, tj.:

1. art. 479¹² § 1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wniosku zawartego w piśmie procesowym z dnia 21 lutego 2013 r. w zakresie przeprowadzenia dowodu z dokumentacji księgowej pozwanego - księgi podatkowej, ewidencji zakupu, ewidencji środków trwałych oraz rejestru podatku VAT za okres od 1 grudnia 2011 r. do dnia 1 lipca 2012 r.- na okoliczność wykazania zaksięgowania przez pozwanego faktury VAT nr (...) opiewającej na kwotę 4.821,60 zł, braku istnienia wierzytelności wzajemnych przypadających pozwanemu oraz zobowiązanie pozwanego do przedłożenia na termin rozprawy w tym celu w/w dokumentów co miało istotny wpływ na wynik sprawy z uwagi na brak dokumentu księgowego w dokumentacji pozwanego świadczącego o przysługującej mu wierzytelności wzajemnej, a tym samym brak podstaw do potrącenia;

2. art. 479¹² § 1 k.p.c. w związku z art. 212 k.p.c. poprzez dążenie sądu do wydania szybkiego rozstrzygnięcia z pominięciem właściwego, wnikliwego rozważenia sprawy w szczególności poprzez oddalenie wniosków dowodowych oraz mimo ustalenia, że „powód wykonywał również dodatkowe roboty” nieuwzględnienie tego faktu, pomijając że pozwany odmówił odebrania tych prac, za które powodowi przysługiwało wynagrodzenie, które rozliczone winno być z wcześniejszej nadpłaty, a nie potrącane z roszczeniem dochodzonym pozvem;

3. art. 505³⁷ § 3 k.p.c. w związku z art. 504 § 1 k.p.c. w związku

z art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 479^{14a} k.p.c. poprzez uwzględnienie wniosków pozwanego, pomimo że były one spóźnione z jednoczesnym ograniczeniem stronie powodowej powoływania kolejnych dowodów;

4. art. 479¹⁴ § 4 k.p.c. w związku z art. 20 ust. 3 pkt 2, 3 i art. 21 ust. 1

ustawy o rachunkowości poprzez pominięcie faktu, że dokumenty księgowe mogą być korygowane i kompensowane tylko dokumentem księgowym czego brak jest w rozpatrywanej sprawie, w której oświadczenie o potrąceniu zostało sporządzone przez pełnomocnika pozwanego tylko na potrzeby postępowania i w oderwaniu od dokumentacji pozwanego;

Ponadto skarżący zarzucił Sądowi Rejonowemu błąd w ustaleniach faktycznych polegający na:

1. uznaniu, że protokół korygujący został sporządzony przez powoda, skoro brak jest dowodów w tym zakresie z jednoczesnym wskazaniem przez Pana A. S. (na ostatniej rozprawie), że protokół ten został wykonany w całości przez pozwanego;

2. uznaniu, że oświadczenie powoda o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli nie wywarło skutków prawnych, pomimo że protokół, korygujący nie uwzględniał wszystkich wykonanych przez powoda prac, a jedynie pomniejszał zakres prac powoda i przypadające mu wynagrodzenie z jednoczesnym uwzględnieniem, że powód wykonywał dodatkowe prace na rzecz pozwanego;

3. braku uwzględnienia, że w pozwie jako wartość przedmiotu sporu wskazane zostało roszczenie główne wraz ze skapitalizowanymi odsetkami ustawowymi, co miało wpływ na wynik rozstrzygnięcia, tj. pominięcie w całości roszczenia powoda o odsetki za okres sprzed dnia wniesienia pozwu;

4. stwierdzeniu, że doszło do skutecznego potrącenia, pomimo braku dowodów w tym zakresie; pozwany nie udowodnił, iż złożył powodowi oświadczenie w tym zakresie, natomiast złożenie takiego oświadczenia do sądu nie wywiera skutków określonych w art. 499 k.c., a jednocześnie pełnomocnik powoda nie był umocowany do odebrania takiego oświadczenia.

Z ostrożności procesowej powód zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu obrazę prawa materialnego, tj. art. 499 k.c. poprzez brak złożenia oświadczenia o potrąceniu przez stronę pozwaną powodowi.

Pismem z dnia 6 maja 2013 r. pozwany wniósł odpowiedź na apelację powoda domagając się jej oddalenia w całości jako bezzasadnej oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając niniejsza apelacje na wstępie należy wskazać, że stosownie do treści art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. w postępowaniu uproszczonym, co ma miejsce w niniejszej sprawie, apelację można oprzeć jedynie na zarzutach naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, oraz naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy. Tym samym przedmiotem zarzutów apelacji nie może być błąd w ustaleniach faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji. Zarzuty apelacji powoda w niniejszej sprawie sprowadzały się zaś w istocie do zarzucania Sądowi Rejonowemu dokonania błędnych ustaleń w sprawie co do wysokości zobowiązań stron i skuteczności przedmiotowego potrącenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd I instancji nie dopuścił się zarzucanego w apelacji naruszenia przepisów.

Odnosząc się do zarzutu uwzględnienia przez Sąd Rejonowy wniosków pozwanego zawnioskowanych w sprzeciwie należy wskazać, że strona pozwana stosownie treści art. 505³⁷ § 3 k.p.c. zarządzeniem Przewodniczącego (k. 52) została wezwana do uzupełnienia sprzeciwu oraz podania wszystkich twierdzeń, zarzutów i wniosków dowodowych. Powyższe zarządzenie zostało doręczone pozwanemu w dniu 11 października 2012 r. (k. 55), zaś w dniu 25 października 2012 r. (data prezentaty) pełnomocnik pozwanej spółki wniósł uzupełniony sprzeciw zawierający wnioski dowodowe oraz twierdzenia.

Pismo pozwanego zawierało nadto zarzut częściowego potrącenia wierzytelności dochodowej przez powoda. Strona pozwana przedłożyła jednocześnie m.in. uwierzytelnione kopie protokołu odbioru wykonanych robót z dnia 31 grudnia 2011 r., faktury VAT nr (...), protokołu odbioru wykonanych robót z dnia 30 września 2011 r., a także pismo z 14 maja 2012 r. wraz pełnomocnictwem.

Powyższe pismo pozwanego uzupełniające sprzeciw wraz z dołączonymi do niego dowodami zostało zatem złożone w terminie, a co za tym idzie zawnioskowane przez stronę pozwaną dowody nie podlegały skutkom prekluzji dowodowej wynikającej m.in. z art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 479^{14a} k.p.c. Fakt mylnego złożenia przedmiotowego pisma w innej sprawie i jego dołączenia do akt sprawy dopiero na rozprawie w dniu 25 stycznia 2013 r., przy braku wątpliwości, że dotyczyło niniejszej sprawy, nie skutkuje, iż zostało złożone z uchybieniem terminu. W konsekwencji powyższego Sąd I instancji władny był poczynić w sprawie ustalenia faktyczne w oparciu o powyższe dowody zawnioskowane przez pozwanego.

Przechodząc do rozważań odnośnie zarzutu potrącenia należy zauważyć, że pozwany podniósł go w piśmie złożonym w dniu 25 października 2012 r.,

zaś oświadczenie o potrąceniu zawarto w piśmie z dnia 14 maja 2012 r.

A zatem przedmiotowe oświadczenie zostało złożone w toku niniejszego procesu. Strona powodowa kwestionuje wprowadzie jego doręczenie. Z akt sprawy wynika jednak, że odpis sprzeciwu wraz z załącznikami w tym piśmie z dnia 14 maja 2012 r. został doręczony pełnomocnikowi powoda w dniu

13 lutego 2013 r. (k. 117). Ponadto powód był osobiście obecny na rozprawie w dniu 1 marca 2013 r. (k. 132-133), podczas której został dopuszczony dowód z pisma z dnia 14 maja 2012 r., zawierającego oświadczeniu o spornym potrąceniu wzajemnych wierzytelności.

Na mocy art. 499 k.c. potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Przy czym przepis art. 499 k.c. wiąże skuteczność dokonania potrącenia nie z chwilą sporządzenia dokumentu zawierającego oświadczenie o potrąceniu, ale z chwilą złożenia oświadczenia drugiej stronie, co z mocy art. 61 § 1 k.c. oznacza dotarcie oświadczenia do adresata w taki sposób, że mógł on się zapoznać z jego treścią. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2005 r., II CK 690/04, LEX nr 1110955).

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że doręczenie profesjonalnemu pełnomocnikowi procesowemu strony, w toku trwającego procesu, sprzeciwu zawierającego zarzut potrącenia wraz z pisemnym oświadczeniem o potrąceniu, spełnia warunki art. 61 k.c. i pozwala uznać, że oświadczenie doszło do strony reprezentowanej w taki sposób, że ma ona możliwość zapoznania się z tym oświadczeniem. (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 października 2012 r., I ACa 539/12, LEX nr 1238236). Gdyby nawet powyższego stanowiska w sprawie nie podzielić, to powód i tak miał możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia o potrąceniu zawartego w piśmie z dnia 14 maja 2012 r. najpóźniej w dniu 1 marca 2013 r. (rozprawa, k. 132-133). Nie budzi zatem wątpliwości, że przedmiotowe oświadczenie do niego dotarło.

Nadmienić należy, że w świetle przepisów prawa materialnego regulujących potrącenie jest obojętne, kiedy oświadczenie woli o potrąceniu zostanie złożone. To, że określona wierzytelność jest objęta postępowaniem sądowym nie wyklucza jej potrącenia w jakiegokolwiek fazie postępowania.

Od potrącenia jako czynności materialnoprawnej należy odróżnić zarzut potrącenia jako czynność procesową, który w niniejszej sprawie podlega ograniczeniom wynikającym z art. 479¹⁴ § 4 k.p.c. Zgodnie z powyższym przepisem, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 3 maja 2012 r., do potrącenia w toku postępowania mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 marca 2003 r., I ACa 1292/02, OSA 2004/5/14, LEX nr 109775).

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany dołączonymi do uzupełnionego sprzeciwu dokumentami udowodnił przedstawione do potrącenia swoje wierzytelności.

Na mocy art. 498 § 1 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym.

Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.).

Wobec powyższego dokonane przez pozwanego potrącenie swojej wierzytelności w kwocie 3.372,25 zł z wierzytelnością powoda dochodzoną w niniejszym procesie w wysokości 4.931,51 zł skutkowało umorzeniem wierzytelności powoda do kwoty 1.559,26 zł.

W ocenie Sądu Odwoławczego zasadnie Sąd Rejonowy pominął dowód z dokumentacji księgowej pozwanego albowiem przedmiotem dowodu są tylko fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.). Wobec wykazania przez pozwanego swoich wierzytelności dokumentami w szczególności w postaci protokołów odbioru i faktury VAT powyższa dokumentacja była zbędna. Zresztą zaksięgowanie przez pozwanego faktury VAT nr (...) r. na kwotę 4.821,60 zł nie stanowi dowodu na okoliczność skuteczności dokonanego potrącenia.

Reasumując – w świetle powyższego - wyrok Sądu Rejonowego należało uznać za w pełni trafny wobec czego apelację powódki Sąd Okręgowy oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.

W przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym Sąd orzekł jak w pkt II wyroku - na podstawie art. 108 k.p.c.

w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozp. Min. Spr. z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002 r., nr 163, poz. 1348, z późn. zm.), zasądzając na rzecz pozwanego kwotę 300 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, stosownie do wyniku sprawy.